

Кечик О. О. Формування професійної готовності майбутніх педагогів до роботи в дітьми в літніх дитячих оздоровчих закладах / О. О. Кечик, О. О. Харченко // Наукові записки кафедри педагогіки: збірник наукових праць. Випуск XXVIII. Частина II. – Харків, 2012. – С. 89–96

У статті обґрунтовується проблема підготовки майбутніх учителів до роботи в дитячих оздоровчих закладах; узагальнено та проаналізовано досвід роботи Лисичанського студентського педагогічного загону «Дивосвіт».

Ключові слова: дитячий оздоровчий табір, професійна готовність, самостійна робота студентів, педагогічна практика.

УДК 371.135

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ В ЛІТНІХ ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ЗАКЛАДАХ

Кечик О.О., Харченко О.О.

Сучасний етап розвитку педагогічної освіти характеризується пошуком технологій виховання, які будуть забезпечувати творчу самореалізацію особистості. Одним із найважливіших стратегічних завдань нашої держави в забезпеченні соціального захисту дитинства є реалізація права на оздоровлення та відпочинок. Охоплення дітей організованими формами оздоровлення й відпочинку в канікулярний період також забезпечує їхню зайнятість, попереджує явище бездоглядності, дає можливість продовження виховного процесу й розвитку творчих здібностей дітей у вільний від навчання період. Цим і підтверджуються прийняті урядом нашої держави відповідні документи останніх років. Це Закон України «Про позашкільну освіту» (від 15.04.2002 р.), «Типове положення про дитячий оздоровчий

заклад» (від 05.02.2004 р.), Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» (04.09.2009 р.).

Загальновідомо, що мета й результат професійної підготовки пов'язаний із категорією «готовність». Стійкий інтерес науковців до дослідження готовності студентів до певних видів діяльності доводить важливість й актуальність цієї проблематики. Феномен набуває опрацювання в міжгалузевому науковому просторі, його дослідженню присвячують свої праці: Д. Н. Узнадзе, О. О. Ухтомський, М. Д. Левітов, М. І. Дьяченко, Л. О. Кандилович, А. О. Деркач, В. О. Моляко, С. Д. Максименко, В. О. Сластьонін, В. Д. Шадриков та інші.

Готовність до педагогічної діяльності ми розглядаємо як складне соціально-психологічне утворення, ядро якого складають позитивне ставлення до професії, наявність професійно важливих якостей особистості, певна структурність професійних знань, умінь, навичок і здібностей, результат професійної освіти й виховання, соціальної зрілості особистості, а також почуття відповідальності за результати своєї діяльності.

Проблема підготовки студентів до роботи з дітьми в оздоровчих установах розглядалась у психолого-педагогічній літературі досить різнобічно: психологічні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів (О. С. Газман, Р. І. Платонова); методичний аспект підготовки до роботи з дітьми в літній період (М. Є. Сисоєва, О. В. Столяренко); формування у студентів педагогічних здібностей для роботи з дітьми в літній період (С. В. Кульневич, Р. С. Немов, О. І. Пилипенко); підготовка студентів до спортивно-оздоровчої роботи в дитячих таборах відпочинку (В. В. Майборода, В. В. Лях); форми організації та методика проведення дозвілля підлітків (Г. М. Аксельруд, Б. В. Купріянова, К. А. Паломіс); соціально-психологічна підготовка вчителя до роботи зі складновиховуваними дітьми в літній період (Є. І. Рогов, Т. С. Яценко).

Результат аналізу наукових робіт, стану і детермінант професійної підготовки майбутніх педагогів до роботи в системі літнього відпочинку

дітей дав підстави виявити низку протиріч: 1) між потребами суспільства у формуванні нових ціннісних орієнтацій і невисоким рівнем готовності майбутніх педагогів до вирішення виховних завдань позашкільної установи; 2) між потребами інтегрованого підходу до формування особистості майбутнього вчителя, оволодіння ним професійними знаннями й уміннями і слабкими зв'язками між загальнокультурною, спеціальною та психолого-педагогічною підготовкою; 3) між необхідністю реалізації особистісно орієнтованого підходу до становлення фахівця в цілісному освітньому процесі вищого навчального закладу й недостатньою цільовою інтеграцією основних складових навчального процесу: навчальної, позааудиторної діяльності студентів, їхньої самостійної роботи, проходження педагогічної практики.

Залишається недослідженою низка питань важливих для теорії та практики готовності студентів до роботи в літніх оздоровчих установах: недостатньо висвітлено процес підготовки майбутніх учителів із позицій сучасних концепцій навчання й виховання, не досліджувалась ця проблема в рамках професійної підготовки студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Потребують визначення й дослідження педагогічні умови ефективного формування готовності майбутніх педагогів до виховної роботи в літніх оздоровчих установах.

Метою нашого дослідження є розкриття змісту підготовки майбутнього педагога до реалізації гуманістичної парадигми виховання дітей, а також дослідження шляхів ефективного формування готовності студентів до роботи в літніх дитячих оздоровчих закладах.

Проблема підготовки майбутніх учителів до виховної роботи в дитячих оздоровчих закладах є актуальною й має важливе практичне значення для відновлення діяльності дитячих закладів відпочинку й оздоровлення, наповнення сучасним виховним змістом оздоровчо-виховного процесу.

Згідно з навчальними планами спеціальностей і кваліфікаційних характеристик спеціалістів із урахуванням здобутих знань, вироблення умінь

та навичок у результаті вивчення спеціальних теоретичних дисциплін, студенти третього курсу Лисичанського педагогічного коледжу освітньо-кваліфікаційних рівнів «молодший спеціаліст» та «бакалавр» спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Фізичне виховання», «Технологічна освіта» щорічно в шостому семестрі (упродовж 4 робочих тижнів) виконують завдання літньої педагогічної практики в дитячих оздоровчих закладах, студенти коледжу входять до складу педагогічного загону «Дивосвіт», метою якого є формування в майбутніх учителів практичних умінь організації дитячих колективів під час літнього відпочинку, педагогічних здібностей і професійних якостей; створення позитивної, доброзичливої атмосфери в студентському середовищі.

Географія роботи педагогічного загону досить різноманітна: від степів Луганщини до узбережжя Чорного моря. Студенти «Дивосвіту» працюють на базі Міжнародного дитячого медичного центру «Чайка» (АР Крим, м. Євпаторія), дитячого оздоровчого комплексу «Південний» (АР Крим, Бахчисарайський район, с. Піщане), дитячих оздоровчих таборів імені Ю. Гагаріна (Луганська область, с. Щедрищево), імені О. Кошового (Луганська область, с. Нижнє), «Восход» (м. Лисичанськ), «Сосновий гай» (м. Кремінна), «Мрія» (Кремінський район), Лисичанської дитячо-юнацької спортивної школи, дитячих навчальних закладів і пришкільних таборів міст і селищ Луганської та Донецької області.

Особливістю організації роботи в літній період є те, що викладачі циклової комісії загальної педагогіки та психології заздалегідь передбачають і планують спеціальну підготовку студентів до цього виду роботи, що полягає в проведенні навчальних семінарів, спецкурсів, інструктивно-методичних зібрань; організації в кабінеті педагогічної практики виставки методичної літератури; у визначенні об'єктів літньої роботи й розподілі студентів у них; підготовці наказу директора коледжу про роботу загону влітку.

Керівництво педагогічного коледжу постійно співпрацює з дитячими оздоровчими закладами різних типів і форм власності, попередньо уклавши угоди з їх керівництвом. Контроль за роботою студентського загону здійснюють методисти коледжу: відвідують табори, перевіряють документацію, консультують студентів, надають методичну допомогу.

Підготовка до роботи студентів у таборі відбувається в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін («Педагогіка», «Дидактика», «Теорія виховання», «Методика виховної роботи», «Вступ до спеціальності» тощо), а також під час занять у «Школі педагога-організатора» (36 годин), де студенти навчаються випускати газети, блискавки, листівки, подяки, використовуючи для цього підручний матеріал; набувають досвіду роботи з організації самоврядування за умов тимчасово створеного різновікового дитячого колективу; презентують назви загонів, розробляють і захищають творчі проекти щодо організації та проведення табірної зміни з дітьми.

Логічним продовженням вивчення теоретичного курсу є практична підготовка, що здійснюється на інструктивно-методичному зібранні студентів, під час якого створюються загони студентів. Майбутні педагоги продумують загонам назву, девіз, промовку, емблему, форму, колективно планують, готують і проводять різні конкурси, свята, вечори тощо. Важливою умовою на шляху до майбутньої професійної діяльності є залучення студентів до безпосередньої участі в зазначених видах діяльності, що викликає в них прагнення до самореалізації, самоутвердження й самоудосконалення.

На інструктивно-методичному зібранні студентам надається можливість самостійно планувати роботу, визначати цілі й завдання, моделювати й запроваджувати різні форми роботи з дітьми: свято акторської майстерності, спортивні заходи, творчі фестивалі, проведення тематичних днів у таборі (день природи, день гумору, день України, день іменинника, день творчості). Так відбувається органічний перехід від теорії до практики, де формується перший досвід організації та проведення виховної взаємодії з дітьми.

Літня педагогічна практика є самостійною роботою студентів, бо вони є повноправними членами педагогічного колективу табору, несуть відповідальність за життя та здоров'я дітей. Під час практики студенти працюють на посадах вихователів загонів, інструкторами зі спорту, туризму, музичними керівниками, організаторами гурткової роботи, психологами. Літня педагогічна практика має низку специфічних особливостей [1, с. 56]: проходить у позаміській оздоровчій закладі в період шкільних канікул, коли призупинено навчальний процес, немає впливу сім'ї, різних колективів; школярі перебувають у таборі протягом 18-21 днів; студент потрапляє в середовище тимчасового дитячого колективу, різноманітних контактів із вихователями, виконує всі функціональні обов'язки педагога-вихователя.

Труднощами для студентів є невідповідність теоретичної моделі професійної діяльності тим реальним педагогічним ситуаціям, із якими вони стикаються в процесі своєї діяльності. Це обумовлює специфіку завдань, змісту, форм організації практики. Під час її проходження студенти не тільки закріплюють свої теоретичні знання, здобуті у вищому навчальному закладі, а й удосконалюють уміння й навички педагогічної праці. Педагогічна майстерність удосконалюється в повсякденній роботі з дітьми, спілкуванні з ними, пошуках власних педагогічних знахідок на основі реалізації здобутих знань і вмінь із педагогіки. Психології, фізіології, гігієни, методики виховної роботи.

Ідучи на педагогічну практику, студент повинен уміти визначити мету й завдання виховної роботи в таборі; планувати діяльність загону на день, зміну; проводити колективні творчі справи, організувати туристичні походи, змагання; залучати дітей до трудових та екологічних справ, природоохоронних заходів, підготовки творчих конкурсів і свят; проводити туристично-краєзнавчу й пошукову роботу [2, с. 16].

Студенти «Дивосвіту» під час роботи в дитячих оздоровчих таборах утілюють найсучасніші педагогічні ідеї, роблять різноманітним, творчим і цікавим дозвілля дітей різного віку, серед проведених заходів – спортивні

змагання, конкурси талантів, інтелекту, моди та краси, тематичні вечори відпочинку, наприклад: «Бразильський футбол», «День навпаки», «День Нептуна», «Гладіаторські бої», «Наші альпінарії», «My dance», «Х-фактор», «Парк юрського періоду», «Останній герой», «День казки» тощо.

Підсумки роботи загону «Дивосвіт» підводяться на звітній конференції за участі всіх студентів-практикантів, методистів, викладачів коледжу у вересні. Студенти надають творчий звіт про роботу в літніх оздоровчих таборах, учасники конференції виступають з пропозиціями щодо вдосконалення організації виховної роботи, дозвілля для дітей улітку, підготовки студентів до роботи з дітьми. Оговорюються успіхи й помилки діяльності студентів-практикантів і надаються пропозиції, методичні рекомендації щодо покращення їхньої роботи в майбутньому. На адресу Лисичанського педагогічного коледжу надходять листи подяки та грамоти від адміністрацій дитячих оздоровчих таборів, що є показником якісної роботи студентів.

На підставі зазначеного вище можемо стверджувати, що формування професійної готовності майбутніх педагогів до роботи з дітьми це цілісний процес, результативність якого залежить від характеру професійної спрямованості, змісту, форм і методів загальнопедагогічної теоретичної підготовки в навчальній діяльності, цілеспрямованого запровадження з виховною метою позааудиторної роботи зі студентами.

Перспективним для вивчення цієї проблеми є вдосконалення змісту спецкурсу «Соціально-педагогічна практика» з метою діагностування рівня готовності студентів до роботи в оздоровчих закладах та оновлення змісту підготовки майбутніх учителів у сучасній соціально-педагогічній ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методика роботи в літньому оздоровчому таборі: навчальний посібник / за ред. Є. І. Коваленко. – К.: ІЗМН, 1997. – 280 с.

2. Щербань П. Фундаменталізація науково-практичної підготовки майбутніх учителів / П. Щербань, М. Щербань // Рідна школа. – 2003. – № 3. – С. 15–17.

3. Федорова О. Педагогічні умови професійної підготовки студентів до роботи з обдарованими дітьми / О. Федорова, М. Федоров // Рідна школа. – 2006. – № 1. – С. 24–26.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ В ЛІТНІХ ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ЗАКЛАДАХ

Кечик О. О., Харченко О. О.

У статті обґрунтовується проблема підготовки майбутніх учителів до роботи в дитячих оздоровчих закладах; узагальнено та проаналізовано досвід роботи Лисичанського студентського педагогічного загону «Дивосвіт».

Ключові слова: дитячий оздоровчий табір, професійна готовність, самостійна робота студентів, педагогічна практика.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К РАБОТЕ С ДЕТЬМИ В ЛЕТНИХ ДЕТСКИХ ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Кечик О. А., Харченко Е. А.

В статье обосновывается проблема подготовки будущих учителей к работе в детских оздоровительных заведениях; обобщен и проанализирован опыт работы Лисичанского студенческого педагогического отряда «Дивосвит».

Ключевые слова: детский оздоровительный лагерь, профессиональная готовность, самостоятельная работа студентов, педагогическая практика.

FORMING OF PROFESSIONAL READINESS OF FUTURE TEACHERS
TO WORK WITH CHILDREN IN SUMMER CHILD'S HEALTH
ESTABLISHMENTS

Kechik O. O. Kharchenko O. O.

In this article actuality of problem of preparation of future teachers to work in child's health establishments is sharply grounded; the authors consider and generalize experience of Lisichansk students' pedagogical detachment «Divosvit».

Keywords: child's health camp, professional readiness, self-work of students, pedagogical practice.